

Međunarodna izložba

Jadransko i jonsko brodogradnja u novom vijeku (1650.-1850.)
Navigli dell'Adriatico e dello Ionio in Età Moderna (1650-1850)
Τα πλοία της Αδριατικής και του Ιονίου στους Νεότερους Χρόνους (1650-1850)
Adriatic and Ionian Ships in the Modern Age (1650-1850)

U Pesaru 27. travnja 2024. u 16.00 sati otvara se u Pomorskom muzeju međunarodna izložba *Jadransko i jonsko brodogradnja u novom vijeku (1650.-1850.)*. Izložba je nastala analizom oko 20.000 dokumenata iz osamnaestog stoljeća koje su izradili razni jadranski i jonski uredi, zapisa o ulascima i izlascima iz luka, zabilježbi u mornarskim školama ili bratovštinama, registracija mornara, vlasnika i kapetana, pisma konzula, zapisa o brodograditeljima, koje je prikupio hrvatski znanstvenik Nikola Čolak (Janjevo, 1914. – Padova, 1996.) u nizu *Hrvatskih pomorskih regesta 18. stoljeća*, sv. I–IV. Autorica, Zrinka Podhraški Čizmek, analizirala je preko 25.000 spomena brodova iz dokumenata, podijelila ih i razvrstala po različitim nazivima, usustavila ih historiografskom metodom, dodatno obogativši istraživanja konzultacijskom platformom s talijanskim, hrvatskim, crnogorskim i grčkim pomorskim znanstvenicima i stručnjacima. Ovaj zahtjevan poduhvat, uz temeljito istraživanje ikonografije, omogućio je slikovito rekonstruiranje 62 plovila zahvaljujući umjetničkom talentu Luigija Divarija, stručnjaka za povijest pomorstva.

Plan je da izložba putuje tijekom 2025.–2026. godine počevši od Zagreba, gdje će Hrvatski povijesni muzej izvesti izložbu u četverojezičnom formatu, na razne dogovorene lokacije: Krk, Cupra Marittima, Trst, Pula, Rijeka, Bakar, Lošinj, Split, Korčula, Dubrovnik, Kotor, Atena i Zadar.

Tekstove izložbe koje je pripremila Zrinka Podhraški Čizmek na hrvatskom i talijanskom jeziku preveli su na engleski Mateo Bratanić sa Sveučilišta u Zadru i na grčki Gerassimos Pagratis s Nacionalnog i Kapodistrijskog Sveučilišta u Atena.

Izložba će potom biti dostupna na internetskim stranicama različitih uključenih institucija, zajedno sa svom relevantnom bibliografijom, rezultat međunarodne znanstveno-istraživačke platforme koja je održana između studenog 2021. i ožujka 2022.

Odgovorni za koncepcije i izvedbe izložbi te kataloga u Pesaru i u Zagrebu:

Maria Lucia De Nicolò, prof. Sveučilišta u Bolonji i znanstvena direktorica Pomorskog muzeja *Washington Patrignani* u Pesaru; Matea Brstilo Rešetar, ravnateljica Hrvatskog povijesnog muzeja u Zagrebu; Zrinka Podhraški Čizmek, autorica izložbe, doc. dr. sc. suradnica Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu; Luigi Divari, autor crteža brodova, Venecija – suradnik Pomorskog muzeja u Pesaru.

Dodatni tekstovi:

U Pesaru 27. travnja 2024. otvara se međunarodna izložba:

Jadransko i jonsko brodogradnje u novom vijeku (1650.–1850.)

Navigli dell'Adriatico e dello Ionio in Età Moderna (1650-1850)

Τα πλοία της Αδριατικής και του Ιονίου στους Νεότερους Χρόνους (1650-1850)

Adriatic and Ionian Ships in the Modern Age (1650-1850)

Izložba je nastala analizom oko 20.000 dokumenata iz osamnaestog stoljeća koje su izradili razni jadranski i jonski uredi, zapisa o ulascima i izlascima iz luka, zabilježbi u mornarskim školama ili bratovštinama, registracija mornara, vlasnika i kapetana, pisma konzula, zapisa o brodolomima, koje je prikupio hrvatski znanstvenik Nikola Čolak (Janjevo, 1914. – Padova, 1996.) u nizu *Hrvatskih pomorskih regesta 18. stoljeća*, sv. I–IV (RMC I–IV). Autorica, Zrinka Podhraški Čizmek, analizirala je oko 25.500 spomena brodova iz dokumenata, podijelila ih i razvrstala po različitim nazivima, usustavila ih historiografskom metodom, dodatno obogativši istraživanja konzultacijskom platformom s talijanskim, hrvatskim, crnogorskim i grčkim pomorskim znanstvenicima i stručnjacima (uključujući Vermiglia Riccija, Lovorku Čoralčić, Željka Brguljana, Željka Skomeršića, Ljubomira Radića, Teu Marinović, Đivu Bašića, Slavena Bertošu, Iliju Mlinarevića te posebno Matea Bratanića i Gerassimosa Pagratisa koji su se ugradili u izložbu i prijevodima tekstova na engleski i grčki jezik). Ikonografski dio, pokrenut poticajem Marije Lucije De Nicolò, koordinatorice i nositeljice izložbe, magistralno je izveden majstorstvom umjetničke ruke Luigija Divarija, autora crteža.

Doc. dr. sc. Zrinka Podhraški Čizmek, Odsjek za povijest, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu

„Tipologija jedrenjaka koji su znanstveno obrađeni i prezentirani na panoima u smislu istraživanja povjesničara zahtijevala je ozbiljan napor traganja za pisanim dokumentima i slikama koje nam je omogućilo ovakav ishod. Veliki broj brodova različitih tipova koji se prvenstveno manifestiraju u obliku trupa i raznolikim formama snasti potvrđuju genijalnost i domišljatost morskih ljudi koji su živjeli na obalama Jadranskog i Jonskog mora. Naravno, njihova plovidba ne staje samo u ovim vodama nego se, u promatranom razdoblju, proširila na Mediteran i druge oceane. Ova izložba upravo je pohvala ljudskom umijeću, hrabrosti i nastojanju s kojom su dokazivali da more ne razdvaja nego spaja. Kao i nekad u plovidbi, tako je i danas ova izložba, zahvaljujući prethodnim vremenima, spojila iznimnu skupinu znanstvenika koji su, predvođeni Zrinkom Podhraški Čizmek, rekreirali nekadašnji svijet“.

Izv. prof. dr. sc. Mateo Bratanić, Odjel za povijest Sveučilišta u Zadru

„Sistematska studija poput one koju je koordinirala Zrinka Podhraški Čizmek omogućuje, s obzirom na bogatstvo detalja i ilustracija, usporedbu brodogradnje jonskog područja s onom iz Jadrana. S obzirom na navedene činjenice i datosti, smatram da podaci sadržani u ovom svesku predstavljaju vrijedan doprinos i omogućuju značajan zamah u istraživanju povijesti jadranske i jonske brodogradnje“.

Prof. dr. sc. Gerassimos D. Pagratis, Nacionalno i Kapodistrijsko sveučilište u Ateni (Laboratorij za talijansku povijest i historiografiju)

„Nominacija *Pesara talijanskom prijestolnicom kulture* za 2024. poslužila je kao poticaj za realizaciju izložbe. Stvorena je tako 2021. godine mreža vanjskih suradnika, s formiranjem vrijedna operativnog tima sastavljenog od znanstvenika i stručnjaka iz različitih institucija kulture, sveučilišta, akademija i muzeja, u blisku kontaktu s kreatoricom izložbe koja je vješto koordinirala i usmjeravala cijeli rad te prikupljanje dokumentarnog i ikonografskog materijala koje je potom, 2023., dodatno povjerala analizi i slikarskoj rekonstrukciji Luigija Divarija, dobroga poznavatelja jadranskih pomorskih tipologija i povijesti plovidbe te iznimno vještoga crtača, za izradu ikonografskih kartica s prikazima preko šezdeset vrsta brodova. Rad Zrinke Podhraški Čizmek na organizaciji izložbe *Navigli dell'Adriatico e dello Ionio in età moderna (1650–1850) / Jadransko i jonsko brodogradnje u novom vijeku (1650.–1850.)* zaista je bio neumoran. Izložba se, naime, temelji na sustavnu pregledu otprilike 20.000 dokumenata iz 18. stoljeća (*Hrvatski pomorski regesti / Regesti marittimi croati*, sv. I–IV), uz znanstvenu podršku više od dvadeset stručnjaka i šesnaest različitih međunarodnih institucija. Otvara se u proljeće 2024. u Pesaru, u povijesnoj zgradi Pomorskog muzeja, i postat će putujuća prema raznim lokacijama duž obiju obala tijekom dvogodišnjeg razdoblja 2025.–2026. Znanstveni pristup i kuratorij Zrinke Podhraški Čizmek bili su ključni za uspjeh ovoga složenog kulturnog pothvata, vješto izgrađena putem vrijedne mreže prekograničnih odnosa, koja na neki način ostaje čvrsto povezana i s pomorskim identitetom Pesara, danas talijanskom prijestolnicom kulture“.